2 kr.

Izdanje za petek 10. maja 1895.

56. številka. (v Trstu, v četrtek zvečer dne 9. maja 1895.) Tečaj XX.

„EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtkih** in **sobotah.** Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane:
za jeden mesec . f. —,90, izven Avstrije f. 1,40
za tri mesec . . „ 2,60 „ „ „ 4,—
za pol leta . . „ 5,— „ „ „ 8,—
za vse leto . . „ 10,— „ „ „ 16,—
Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v *Trstu* po **2** nvč., izven Trsta po **3** nvč. Sobotno večerno izdanje v *Trstu* **4** nč., izven Trsta **5** nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javnezahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravništvo* ulica Molino piccolo hšt. 3, II. nadst. Odprte reklamacije so proste poštnine.

„V edinosti je moč".

Kulturni boj na Ogrskem.

Vsa znamenja kažejo, da se na Ogrskem bližajo ljutemu kulturnemu boju, boju med Cerkvijo in državo; sličnemu boju kakoršnega je uprizoril in vodil na Nemškem stari Bismarck z vso brezobzirnostjo lastne mu železne volje. Sedanji spor med grofom Kalnokyjem in baronom Banffyjem je le odsev nasprotstva, ki ga gojé do Cerkve katoliške oni uplivi, ki so dandanes vsemogočni na Ogrskem. Tem uplivom je iskati izvira v velikomadjarski politiki in v plamteči strasti ogrskih srditežev, hotečih pomadjariti vse, kar koli obseza država sv. Štefana. Ti madjarski šovinisti so gledé na sredstva, kojih se poslužujejo ali bi se jih hoteli posluževati, povsem slični našim tukajšnjim italijanskim nasprotnikom. Kakor bi hoteli tukaj, da bódi Cerkev dekla ultralaški politiki, tako bi hoteli na Ogrskem, da bódi Cerkev le slepo orodje v rokah države za pomadjarjenje vseh narodnosti. Zato bi hoteli siloviti šovinisti madjarski dobiti Cerkev popolnoma v svojo oblast in da bi isto odtegnili uplivu nje vrhnega glavarja: zato bi hoteli pretrgati vse vezi med verniki in sv. Stolico v Rimu. Cerkev in nje ustanove in nje namene hočejo po vsej sili potegniti raz vzvišeno stališče.

Na to nakano kaže vsa cerkvena politika ogrske vlade, na to kažeta posebno dva zakonska načrta iz iste cerkveno-politiške preosnove, ki toli ljuto razburja duhove na Ogrskem, ki provzroča krize in strmoglavlja ministerstva. Prvi bi bil oni, ki hoče vzeti krstne matice iz rok cerkvenih oblasti ter izročiti iste posvetnim državnim organom, drugi pa bi bil zakon o uvedenju civilne poroke. Prvi je naperjen neposredno proti veljavi in uplivu duhovščine, drugi pa posebno proti javni morali in krščanskemu in verskemu značaju zakona, oziroma družinskega življenja. Oni uplivi vedo namreč dobro, da je rodbina temelj vsej človeški družbi in celim skupinam, kojim pravimo „narod"; zato so nastavili sekiro pri rodbini. To rodbinsko življenje hočejo zastrupiti in demoralizovati; rodbinskemu življenju hočejo odvzeti vse ono, kar je posvečuje in oplemenjuje in kar mu podeljuje višjo etično veljavo, izvirajočo iz verskega čutstvovanja.

Opazivši grozni propad, proti kateremu tirajo človeško družbo na Ogrskem, vzdramila se je slednjič tudi tam duhovščina iz svoje letargije in jela je v novejši čas precej krepko reagovati proti pogubnim nakanam sovražnikov krščanske morále in krščanskih načel. Sad tega vzdramljenja pokazal se je kmalu: pri volitvah v Čakovcu in Nitri. Odpor takozvane „ljudske stranke" je postal kar čez noč toli izdaten, da je morala vladna stranka poseči po sredstvih najumazanajše volilske korupcije in najostudnejšega nasilstva, ako je hotela zmagati. Toli krepka in nenadejano došla reakcija je seveda razkačila mogočneže in se je vsega javnega življenja na Ogrskem polotilo nervozno razburjenje. V vladnih krogih ogrskih pa je razburjenje privrelo do vrhunca, ko so se osvedočili iz potovanja papeževega nuncija Agliardija, da tudi sv. Stolica nikakor ni pri volji mirno gledati, kakó nje najhujši nasprotniki podirajo temelje krščanskemu življenju, krščanski moráli, svetosti družinskega življenja in ugledu Cerkve in nje organov.

Razburjenost, nastavša po potovanju nuncija med židoliberalci in kalvini ogrskimi, je bila toli silna, da so jej dali duška s posebno interpelacijo v poslanski zbornici ter tako prisilili ministerskega predsednika ogrskega, da je v tolažbo svojim ljubljencem rekel nekaj, kar ni odgovarjalo resnici in je hudo kompromitovalo grofa Kalnokyja, ministra za vnanje stvari. Kaj se je zgodilo potem, je znano našim čitateljem. Naš minister za vnanje stvari je v listu „Pol. Corresp." na senzacijonelen način opovrgel izjavo barona Banffyja, podavši zajedno cesarju svojo ostavko. Ker pa je tudi baron Banffy menil, da ne more ostati na svojem mestu, ako ne dobi „zadoščenja", hitel je na Dunaj in na obzorju so se prikazala znamenja dvojne krize. Stvar se je na višjo željo in iz poznanih in lahko umevnih vzrokov poravnala, a le med osebama Kalnokyja in Banffyja, nikari pa med nuncijem in ogrsko vlado. Med tema dvema se je nasprotstvo poostrilo do napetosti in iz tega nasprotstva se more izcimiti strašen kulturni boj: boj proti duhovščini na Ogrskem.

Pravo za pravo se je že pričel odločilni boj. Prva puška je že počila v odseku poslanske zbornice ogrske za posvetovanje o osnovi najvišjega sodišča v volilnih stvareh. V dotični zakon so v sporazumljenju z vlado vsprejeli §., kateremu je namen onemogočiti vsakoršno sodelovanje duhovnikov pri volitvah. Ta §. pravi, da je volitev neveljavna, ako je kandidat, pismeno ali ustmeno in v takem prostoru, ki je namenjen cerkvenim obredom, storil kako izjavo, da upliva na volitve. Duhovnika, ki je v kakoršnem si bodi spisu do vernikov ali na takem kraju, ki je namenjen cerkvenim obredom, skušal uplivati na izid volitve, zadene kazen državnega zapora do jednega leta, denarna globa do 1000 kron in se mu odvzamejo politiška prava!

Tako se torej glasi ta §. Duhovnik se bode torej moral ob času volitev zapreti v svojo sobico s tremi zapahi, ako ne bode hotel, da ga zadene ostrina tega krutega §. Ali se duhovščina res mirno uda v tako sramotno položenje? Mi menimo, da ne! Ker pa je pričakovati, da bodo ogrski liberalci z vso poznano brezobzirnostjo izvajali ta kruti zakon — ako isti le pride v veljavo —, doživeti utegnemo v nedaljnji bodočnosti strašna preganjanja katoliške duhovščine, — „kulturni boj", ki utegne celó nadkriliti dogodke v onih časih, ko je Bismarck metal celó katoliške škofe — v zapore.

Politiške vesti.

Interpelacijo konservativcev o noti grofa Kalnokyja do bar. Banffyja tolmačijo tudi nemškoliberalni listi tako, kakor smo jo tolmačili mi, namreč: da interpelantje protestujejo proti domnevanju, da je med notranjimi stvarmi, v katere se ne sme uikati nikdo, razumeti tudi strogo cerkvena vprašanja. Isti listi seveda obsojajo konservativne interpelante, češ, da ti-le izdajajo prava državne oblasti in suvreniteto cesarja avstrijskega. Tako tolmačenje je naravnost frivolno. Papež je vendar vrhni glavar cerkve katoliške in kot tak sme in se mora po svojih organih brigati za koristi te Cerkve. Kot glavar naše državne cerkve papež ni nikak „ptuj vladar", ampak sv. Stolica ima po vsem svetu pravico do svobodnega gibanja v svojem delokrogu. Tega menenja je tudi poljski klub, ki je v svoji zadnji seji vsprejel resolucijo, v kateri izreka vladi zaupanje gledé na obravnavanje cerkveno politiških vprašanj ter izreka svoje uverjenje, da se nikakor ne bode vzkračala svoboda v odnošajih med sv. Stolico in verniki.

Tako je, to je isto, kar trdimo mi: papež ima pravico direktno občevati z verniki po vseh deželah! In veseli nas, da so nemški liberalci osamljeni se svojim proslavljanjem ogrskega nasilstva proti sv. Stolici.

Nuncij Agliardi je izjavil v imenu papeževem naučnem ministru Madejskemu zahvalo na spisih in knjigah, podarjenih vatikanski knjižnici.

Umrl je nagle smrti česko-moravski poslanec dr. Fanderlik. Ta smrt znači velik udarec za moravske Čehe.

Odklonjen mandat. Pred dnevi so v Karlinu skoro jednoglasno izvolili državnim poslancem slovečega českega pesnika Svatopluka Čeha. Ta pa je izjavil, da ne more vspreti mandata, ker se ne čuti sposobnega za to.

Poraz nemških liberalcev pri dopolnilni državnozborski volitvi v okraju Landstrasse je zares uničevalen. Kako zgublja ta stranka na terenu, kažejo nastopne številke. V letu 1891 je dobil liberalni kandidat Sommaruga 2815 glasov, antisemitska protikandidata pa ukupno 1765. Letos pa je dobil antisemitski kandidat 3654 glasov, liberalec Lenz pa le 1578. Tu se vam je izvršila prava revolucija v mišljenju volilcev dunajskih, za toli kratko dobo skoro neverojeten preobrat. Ta izid bode imel za liberalno stranko tudi na drugo stran neugodne posledice. S to zmago bodo imeli protiliberalci 19 državnozborskih mandatov za Nižjeavstrijsko, liberalci pa samo 18, čemur bode posledica le ta, da bode ta pokrajina v delegacijah zastopana po protiliberalnih poslancih In tako pada postajanka za postajanko velike nemško-liberalne utrdbe.

Konec loteriji se bliža baje. Proračunski odsek poslanske zbornice je v svoji zadnji seji vsprejel resolucijo, pozivljajočo vlado, naj odpravi loterijo, kakor hitro se preosnujejo direktni davki. Finančni minister Plener pa je izjavil, da vlada sama že misli na to, da se polagoma odpravi mala loterija. To izjavo beležimo zadovoljstvom, kajti mala loterija ni le v veliko kvar ubožnemu ljudstvu, ampak je demoralizuje tudi, ker je zavaja do — igranja.

Kriza v Srbiji. Čudno: med tem ko oficijozna poročila zatrjajo, da se po Srbiji — sedaj, ko je kralj Milan srečno dobil svojo apanažo, — cedi zgolj mleko in med, ne mine skoro dan, da ne bi se širile vesti o krizah. Pred par dnevi je odstopil finančni minister, sedaj pa govore o odstopu vsega ministerstva Krističevega — onega ministerstva, o katerem je trdil prestolni govor, da je neizogibno potrebno, da se zboljšajo in utrde odnošaji. — Danes pa poroča oficijozni glas prav malodušno, da se kralj posvetuje z raznimi strankarji ter da je položenje — trajno negotvo. Tudi mi mislimo, da tolikih posvetovanj ne bi trebalo, ako bi bilo položenje varno. To položenje ne le ni „varno", ampak ostane kritično za vso dinastijo Obrenovičev, dokler bode veljala volja Milanova, ki je v skrajnem navskrižju z voljo — naroda.

Volitve v Italiji. Poslanska zbornica italijanska je slednjič vendar razpuščena kraljevskim dekretom ter so razpisane nove volitve na dan 26. maja. Nova zbornica se snide dne 10. junija.

Različne vesti.

Nj. Vel. cesar v Ljubljani. Naše poročilo o bivanju vladarjevem v otožni Ljubljani, priobčeno v današnjem zjutranjem izdanju našega lista, popolnjujemo z naslednjimi podatki:

Cesar je ostal v Ljubljani eno dobro uro dalje, kakor je nameraval. Zanimal se je za vse, hotel vse videti in se tako vsled velike svoje dobrote zamudil čez določeno uro. Na kolodvoru je cesar izrekel dež. predsedniku bar. Heinu Svojo zahvalo s temi-le besedami: „Prebili ste težke čase, hude boje z elementi. Veseli me, da ste ta boj srčno prestali in zahvaljujem se Vam srčno za to". S knezoškofom dr. Missio je govoril o škodah na cerkvah, z deželnim glavarjem Detelo pa o škodah po deželi. Cesar je milostno pripomnil, da bode na vsak način treba pomoči tudi prebivalstvu na deželi. Z okr. glavarjem mark. Gozanijem je cesar govoril zlasti o škodah v Vodicah in v Mengšu ter opetovano povdarjal, da prebivalstva na deželi ni smeti pozabiti, da mu je treba izdatno

---

PODLISTEK. 59

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripovest XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

VIII.

„Na vašej zdravici in milosti hvala, plemenita gospa!" zahvalil se je smetcno Pavel. „Iz puščave, velite? Rad bi vedel, kako bi vešča ona roka, ki je skladno zvarila vso to lepoto tu, kako bi ona roka vpodobila raj!"

„Sreča se ne meri po zlatu," vzdahnola je vdova opiraje glavico o belo, sijajno roko. „Vaše mlado življenje je seveda kakor vihar, ki buči brezobzirno po svetu. Ali oh! Ali veste vi, kaj so dolgi, neveseli dnevi, ki lezo enolično kakor kaplja za kapljo, ali znate vi dolge one noči brez spanja, ki se plaze nepremenljivo kakor velika črna kača? Prikovana vedno na isto mesto, brez zavetnika, brez ščita, brez — zore boljše sreče. Tako životariti, tako samotariti, to je kar da živ ležeš v grob." Na licu udovice pojala se je neopisna tuga, ali divna radi njene lepote. Glas se jej tresel, kakor pesem žalostinka zapuščenega slavca.

Mladenič se je smetel. Pogladil si je rokoj čelo, kakor da išče mislij, kakor da podi izpred očij meglo.

„A vaše dete, plemenita gospa?" osvestil se je Pavel.

„Da, prav pravite," zravna se živalno Klara, „moje mi je dete vsa sreča, vsa radost, zlata veriga, ki me še veže na ta svet. Ljubim je z vsem ognjem srca svojega. Ah ta ljubček moj, pogledam li ga, iz očesa mi vabi solze. Tužna prošlost! Edino dete ne vstvarja ti doma. In ima li moje nedolžno dete zavetja? Mari mene, ženo? Oh!" nadaljevala je Klara, povesivši glavo in gledaje pred se, „pleméniti gospod, pred mano zija propad!"

Umolknola je žena, nemo je sedel Pavel, tihota je vladala trenotek, le grlica je zagrgoljala, sede na naslonu tik Klare.

„Pa kaj to!" vskliknola je Klara čudnim glasom ter dvignola ponosno glavo. Oko se jej vsplamtelo, kakor da se zabliska biser v streli, a kodri so se jej razsuli po belih ramenah kakor zlate kače. „Čemu tožiti? Neumna sem! Ali sem vas zadržala zato, da vam pevam vigilije lik nuni? Kar je bilo, minolo je. Srce nam je grob, v njem naj počiva mirno minolo gorje. Bodočnost? Slepi smo, čemu je iskati? A sedanja radost? Zlata je muha, ki se o zori rodi, a na večer pogine. Uloviti jo treba pravi čas. Junaški toraj, gospod Pavle!" zavpila je Klara zažarelim licem, ter vrgla rožna peresa iz svojih nedrij v Pavlovo čašo, „junaški pijte na sedanjo radost, za srečno bodočnost, in rožice naj vam cveto vekomaj!"

Kakor strele zabliskale so se Klari oči. Tenki bruseljski ovratnik padal jej je čez beli tilnik, temnorudeče ustnice igrale so jej živo. Pavel je strmel, drže nepomično srebrno čašo.

In vstala je žena.

„Pijte, Pavle!" zapovedala mu je Klara.

„Na srečno bodočnost!" povtoril (ponovil) je Pavel, brez misli, brez glasa, ter izpil čašo vina. (Dalje prih.)

pomagati. — Predsedniku južne železnice princu Hohenlohe je cesar izrekel zahvalo, da je južna železnica dala vozove na razpolaganje, županu Grasselliju in podžupanu dr. Bleiweisu pa je izrekel Svoje sožalje na veliki nesreči, ki je zadela Ljubljano. — Med mnogimi osebami, katere je cesar milostno počastil s Svojim nagovorom, bil je upravitelj dež. bolnišnice Kremžar, katerega je vprašal, kako je bilo v kritični noči in mu izrekel Svoje priznanje, da se je tako skrbelo za bolnike pri vojaški bolnišnici pa je nagovoril naddesetnika pri godbi pešpolka št. 27, ki je bil o potresu nevarno ranjen. Cesar si je ogledal razna poslopja i od znotraj, med ostalimi dež. dvorec (kjer je šel celo v stanovanje dež. glavarja in v sobo, kjer je prenočilo Nj. Vel. o svojem obisku 1883. l.), munsko cerkev, itd. V „Zvezdi" je milostni vladar vstopil celo v nek šator, kar je vzbudilo seveda neizrekljivo navdušenost in je bilo ljudstvu neizmerno tolažbo. . . . . Vožnja po mestu je nadaljevala. Ob 6½ pripeljalo se je Nj. Veličanstvo s spremstvom na trg pred mestno hišo. Tam je pričakoval vladarja občinski svet, odbor trgovske in obrtne zbornice ter deputacija pomožnega odbora za Ljubljano. Občinstvo v sosednjih hišah — trg je moral biti prazen — pozdravilo je vladarja z gromovitimi živio-klici. Komaj je cesar izstopil iz voza, rekel je, obrnen proti občinskemu svetu: „Gospôda moja! Obžalujem, da je to mesto zadela takšna nesreča, toda Vi smete trdno upati, da se Vam podeli najizdatnejša pomoč!" — Predsednika trgov. zbornice Perđana je cesar vprašal, kako je sedaj s trgovino in obrtništvom. In ko je predsednik odgovoril, da je oboje hudo prizadeto, zagotovilo je Nj. Vel. v novič, da se sme računati na izdatno pomoč. Med ostalim je rekel cesar: „Dieses ausserordentliche Unglück erfordert auch eine ausserordentliche Staatshilfe". (Tej izredni nesreči je treba tudi izredne državne pomoči.) . . . . . Potem je šel cesar peš po Špitalskih ulicah na Marijin trg, si ogledal po vseh ondotnih cerkvah vstopil v Frančiškansko cerkev, potem se je vrnil po istem potu k magistratu do čakajočega voza ter se odpeljal naprej po določeni črti.

Pri bolnici za silo je vladar milostno ogovoril zopet več oseb in razne bolnike. Med poslednjimi je rekel dež. poslancu v i p a v s k e m u, Matevžu Lavrenčiču: „Sie sind aus einer schönen Gegend zu Hause!" (Vi ste iz lepega kra a doma!) Tudi tu se je cesar blagovolil jako pohvalno izraziti o delovanju v težavnih razmerah. . . .

Ob 7. uri se je Nj. Vel. cesar pripeljal zopet na kolodvor. Pri odhodu je segel dež. predsedniku baronu Heinu v roke in se jako prijazno poslovil od njega in njegove soproge, župana Grasselija, dež. glavarja Detele, knezoškofa Missie in generala Stercija, izrekši svojo cesarsko zahvalo vsem, ki so v dneh po potresu požrtvovalno skrbeli za prebivalstvo. Nj. Vel. je rekel: „V e l i k o s t nesreče M e j e presenetila; k a r S e m v i d e l, j e d o s t i h u j e, k a k o r S e m s i b i l m i s l i l; b o d i t e u v e r j e n i, d a s t o r i m v s e, k a r j e m o ž n o, d a s e m e s t u i n d e ž e l i p o m o r e n a j i z d a t n e j e!" . . . . . Po teh besedah je stopil cesar v vlak in ko se je ta jel pomikati, zaorili so zopet navdušeni živio-klici . . . . . .

Tu bi bil torej v kratkih potezah opisan pomenljivi dan, ki ostane zabeležen zlatimi črkami ne-le v kroniki mesta Ljubljanskega, ampak v zgodovini našega celokupnega cesarstva, kajti cesarjev obisk priča v novič, da ga ni dobrotlivejšega in milostlivejšega vladarja, kakor je Nj. Veličanstvo, premilostni naš cesar in kraj, Fran Josip I.! Večna mu slava! Zaključujemo poročilo o tem zgodovinskem dnevu, vsklicuje s „Sl. Narodom": „B l a g o r t e b i d e ž e l a K r a n j s k a; s o l n c e c e s a r j e v e m i l o s t i s i j e n a t e i n n i s e t i b a t i z a p r i h o d n j o s t!"

Poročilo o bivanju Nj. Vel. cesarja v Puiju priobčimo v prihodnji številki, ker smo morali isto, žal, zaradi skromnega prostora našega lista danes odložiti.

Doneski za moško podružnico. Družbi sv. Cirila in Metoda v Trstu sta darovala gosp. Krjul in gosp. Sklebec v Bazovici, vsak po eno krono, kot globo za pozabivši izgovojeno besedo Vi.

Žuljavi grošl! V nekaterih cerkvah pričeli so nabirati milođare za Ljubljano in okolico. Dne 5. t. m. nabrali so samo v Bohinjski Bistrici vsled toplega priporočila tamošnjega župnika 70 gld. — Res ginljivo je bilo gledati kmetske možake in žene, ki kljubu svojemu znojnemu trudu sami trpé pomanjkanje, vendar pa veselim srcem neso okolo oltarja za ponesrečene brate, če ne več, vsaj kak p r a v o d u s t p r i t r g a n g r o š i č e k. T i d a r o v i n a š i h t r p i n o v in k m e t o v, vsklika „Sl. N.", bodijo naj v spodbujo ostalemu, p r e m o ž n e j š e m u slovenskemu svetu! Ljubljana in okolica pa naj v tem živem in odkritosrčnem sočutju dobita novega poguma!

Pomoč Ljubljani. Mestni magistrat Ljubljanski je dobil nadalje ta-le, izdatnejša darila: „Agramer Ztg." nabrala 124 gld. 50 nč., „Slov. Narod" nabral v Ljubljani 508 gld. 13 nč., kotarska oblast v Samoboru darovala 250 gld.; mestni urad v Jičinu 100 gld., Fran grof Szihény v Somogy 100 gld., županstvo v Nimburgu (Češka) 210 gld., ga. K. Mayer v Vipavi 100 gld., malostranska založna v Pragi 100 gld., „Narodni Listy" v Pragi vnovič nabrali 115 gld. 27 nč., županstvo v Vel. Lašičah darovalo 100 gld., E. Glanzmann v Tržiču 100 gld., predilnica in tkalnica v Tržiču 300 gld., uredništvo lista „Čech" v Pragi nabralo 163 gld. 50 nč., delniška hranilnica v Križevcih darovala 100 gld., meščanska pivovarna v Plznu 300 gld., Cirilo-metodejska založna v Brnu 100 gld., dr. Aleks. Toldt v Celju 105 gld., narodna čitalnica v Križevcih 168 gld. 70 nč., mestni svet v Olomucu 200 gld., častniki 17. pešpolka v Celovcu 200 gld., županstvo v Idriji 500 gld., A. Pogačar, c. in kr. konzul v Port-Saidu 500 gld., „Neues W. Tgb." nabral 156 gld., I. dolenjska posojilnica v Metliki 100 gld., županstvo v Šempasu 100 gld., okrajni odbor v Příbramu 100 gld., mestno županstvo v Smihovu 300 gld., češki čtenarski spolek v Brnu 100 gld., Leopold Kern na Dunaju 200 gld., Ferdinand Ros, župan v Trbovljah, nabral 112 gld. 50 nč., Goriška ljudska posojilnica darovala 100 gld., mestni svèt v Iglavi 100 gl. itd., in mnogo zneskov izpod 100 gld.

Slovanska dunajska društva prirede dne 18. t. m. v Ronarherjevi dvorani sijajno veselico v proslavo stoletnice rojstva Š a f a ř i k a. Čisti dohodek je namenjen po potresu ponesrečenim v Ljubljani in okolici."

Velika akademija „Tržaškega Sokola". Niso bile prazne naše nadeje, ki smo jih gojili do čilega našega „Sokola" in do njegovih vrlin, kajti o veliki akademiji dne 4. t. m. nas je zares — iznenadil. Tu smo se osvedočili, da vrli naš „Sokol" po reku: „V zdravem telesu, zdrava duša" z vso zaresnostjo goji glavno in prvotno svojo nalogo: telovadbo. Posebno pa nas je presenetil nastop t e l o v a d k i n j in nežnih g o j e n c e v. Osvedočili smo se že o impozantnem nastopu k prostim vajam, ta je v telovadni šoli našega „Sokola" sistem, spojen z izborno d i s c i p l i n o, kar vsakakor kaže, da je vodstvo telovadbe v dobrih rokah.

Telovadnica bila je povodom akademije okrašena zelenjem, narodnimi in državnimi zastavami; imela je lice, slično velikanskemu odičenemu šatoru. A vendar, menimo, pokazal se je širni prostor pretesen, ne da bi hoteli govoriti o onih narodnjakih, ki akademije niso počastili s svojo prisotnostjo. Tu bi bilo menda tudi primerno, da naglašamo zelo praktično uredbo telovadnice, kajti v hipu more se postaviti telovadno orodje na svoje mesto in v hipu ti je spravijo zopet izpred očij.

O prostih vajah gojencev nam je omeniti le, da so se vršile zeló precizno in da so nam vzbudile opravičeno nadejo, da iz teh gojencev vzrastejo krepki, vrli „Sokoli". Najposlej so nam — in menda občinstvu sploh — ugajale vaje z železnimi palicami, katere so izvrševali telovadkinje in telovadci. Te vaje bile so nekaj zares lepega, vršile so se pa — telovadci in telovadkinje liki jedna sama oseba — s tako preciznostjo, da bi jih niti izvrstno izvežbana četa vojakov ne izvršila bolje in točneje. Ta točka morala se je h koncu telovadbe ponoviti na splošno zahtevanje. Izmed ostalih točk moramo iskrenim priznanjem pohvalno omeniti dičnih sokolskih telovadkinj. Vrle naše „Sokolice" so pokazale, da imajo zares veselja do telovadbe. V znak svoje hvaležnosti podarile so svojemu učitelju, bratu N e h r o n y j u, njegovo doprsno podobo, risano v naravni velikosti. — Nadalje moramo še omeniti splošnih vaj na orodjih, katere so se vršile istočasno. Tu so ti kazali „Sokolčiči" svojo spretnost v skakanju, tam telovadkinje na bradlji svojo žilavost in zopet tam „Sokoli" na drogu svojo umetnost. Človek bi si bil zaista želel deset očij, da bi mogel vse h krati pregledati. O tej priliki moramo izreči zasluženo pohvalo telovadcem bratom Čenčurju, Tugomiru Pretnarju, Fr. Bojcu in Škvarči, ki so izvajali jako lepe in zajedno težke vaje na drogu, bradlji in na nihajočem drogu. Občinstvo pa jim je izražalo zasluženo priznanje z vsklici in burnim ploskanjem. Na to je brat starosta, dr. G. Gregorin, s primernim nagovorom obdaril 10 gojencev z vspomeni, ki naj bi jih vspodbujali, da vstrajajo pri telovadbi, da se razvijejo v krepke mladeniče in v vrle možé. H koncu naj še omenimo jako slikovito aranžovane skupine: „Prisege k Sokolski zastavi". Ta skupina, ki se je prikazala v bengaličnem svitu, ter nam predočila celokupno, pri telovadbi in vajah sodelujočo „Sokolovo" vojsko, bila je tako lepa, da si je človek nagledati ni mogel; bila je prava: „živa slika." . . . .

Telovadba je končala ob 11. uri, potem pa so vrli telovadci in telovadkinje dokazali, da jih naporna telovadba ni utrudila čisto nič, kajti veselo so se vrteli po zvokih vojaške godbe do rane zore. Seveda se je rajajoči Sokolski mladini pridružilo i mnogo druge, plesaželne mladeži.

Zaključujemo svoje poročilo s prisrčno čestitko vrlemu „Sokolu" na sijajnem moralnem vspehu in z iskreno željo, da nam skoraj priredi kaj sličnega!

Delovanje Tržaške zdravniške postaje. Tekom meseca aprila so iskale stranke v 914 slučajih pomoči pri zdravniški postaji in sicer v 681 slučajih na postaji sami, v 233 slučajih pa so morali zdravniki izven postaje. Največ slučajev je bilo v omenjenem mesecu dne 16. (47) in najmanj (po 20) dne 17., 20. in 23. aprila.

Iz Štorij nam pišejo dne 5. maja 1895.: Leta 1889. došel je k nam za dušnega pastirja č. g. J o s i p Š k r l. Služboval je tedaj pri nas slavno šest let.

A kakor ni nobena reč na svetu stanovitna, tako je tudi došel čas ločitve za našega spoštovanega duhovnika.

Gori omenjeni gospod dekretiran je za župnika v Rodik. No, mi mu iz srca čestitamo na tem imenovanju, vendar pak je mnogim žal, da se loči ta blagi gospod od nas. To se je posebno pokazalo dne 5. maja t. l., ko je jemal slovo od svojih ovčic. Smelo trdim, da pri ganljivih besedah gosp. kapelana (sedaj župnika) ni ostalo suho nijedno oko. Vse vprek se je solzilo in glasno ihtelo zlasti ko se je proslavljal od mož in žen, od fantov in deklet in slednjič od šolske mladine in njih učitelja. Priporočal je mladini, naj se pridno uči, lepo vede, ter da naj uboga in spoštuje g. učitelja in vse predstojnike.

Šolska mladina je britko jokala na izgubi blagega kateheta. — Poslovil se je tudi od umrlih občinarjev. Nazadnje je milo prosil se solznimi očmi, naj bi se vendar enkrat povrnila sloga in edinost v našo občino, kjer je bilo zadnji čas toliko razpora in sovraštva, kar je njega neizmerno bolelo.

In res v naši občini primanjkuje prave sloge. Ljudje so eden proti drugemu. Nikdo ne gleda na občo korist, temveč vse hita za osebnimi in strankarskimi nameni. Večkrat bi jeden drugega najraje vtopili v žlici vode, ako bi bilo mogoče.

Kdor je temu kriv, naj položi roko na srce, ter naj premisli, da prepir in zdražbe delati je najhuje zlo.

Ako se pa kdo poganja za pravico in splošno korist, temu škodujejo in obrekujejo ga kjerkoli morejo. Kamor pa ne sega njihova moč, tam skušajo na tihem hujskati in ščuvati, akoravno bi moral vsakdo vedeti, da ima vsak človek enako pravico do eksistence ter da smo vsi le popotniki na svetu od danes do jutri.

Tudi tu je slaba navada, da ako se ubožneji ne klanjajo bogatejim, jemljejo ti rokodelce in člene drugih stanov iz sosednih krajev, da le zadostijo svojej maščevalnosti, čeravno trpé pri tem gmotno škodo.

Pri takih nezdravih odnošajih se ne more izpolniti prevroča želja odhajajočega duš. pastirja.

Kar je pa najžalostneje, je to, da bogatin ne pomaga ubogemu, ako mu ta ni po godu, ako ne trobi v njegov rog in naj bi bila še taka sila. So pač neke „pobožne duše", koje nosijo juho in druge jedila okrog bolnikov, a l e t a k i h, k i t r o b i j o v n j i h r o g.

Mi vsi brez razločka želimo tedaj našemu bivšemu g. kaplanu v novi službi obilo sreče in zadovoljnosti in mu tudi privoščimo srečnejih dni, kakor jih užival v naši občini, kajti druge napake ni imel, kakor edino to, da je bil predober.

Prosimo Vas, č. g., spominjajte se nas, molite za nas i mi bodemo za Vas, da bi se enkrat sešli tam, kjer ni več ločitve. Nam pa daj Bog spoznanje in pomoč, da bi zapustili nesrečno neslogo ter da bi živeli eden za vse in vsi za enega.

Kličemo i mi Vam presrčni: Z Bogom!

Opazovalec.

Loterijske številke, izžrebane 8. t. m.

Brno	41,	2,	30,	43,	78.

Najnovejše vesti.

Pulj 9. Ladijo „Monarch" so srečno spustili v morje in je občinstvo tem povodom priredilo viharno patrijotiško demonstracijo. Vreme je bilo lepo.

Budimpešta 8. V Szikosu nastal je v reformirani cerkvi prepir med verniki, ki se je premenil zunaj cerkve v strašen pretep. Orožnike, ki so hoteli posredovati, so napadli kamenjem. Orožniki so potegnili sablje, a so slednjič morali zbežati v vojašnico. Množica je priredila naskok na kasarno. Orožniki so streljali na množico.

Budimpešta 9. Mesto Also-Kubin in selo Nagy Bisztercze sta pogoreli, beda je velika.

Berolin 8. V političkih krogih polagajo veliko vrednost na to, da grof Kalnoky ostane na svojem mestu, kajti istega smatrajo kot glavni steber miru.

Peterburg 8. Dejstvo, da cesar ni vsprejel ostavke grofa Kalnokyja, je vzbudila veliko zadovoljnost v vseh oficijelnih in političkih krogih. Tu visoko cenijo zasluge Kalnokyja za vzdržanje miru in dobrih odnošajev med obema državama.

Trgovinske brzojavke.

Budimpešta. Pšenica za jesen 7.89—7·40 Pšenica za maj-juni 1895 7.40 do 7·41 Oves za jesen 6.20—6.22 Rž za jesen 6·62—6.63 Koruza za maj-juni 6·73-6 75. za juli-avgust 6·83—6.85

Pšenica nova od 78 kil. f. 7·45—7·50 od 79 kil. f. 7·50—7·55, od 80 kil. f. 7·55—7·60, od 81 kil. f. 7·60—65, od 82 kil. for. 7·65—7·70.

Ječmen 6·65-8·10, proso 6·20—6·80, rž nova 6.30—6·40

Pšenica: ponudbe in povpraševanja slaba. Prodaja 10000 mt. st; cene mirne. Vreme: lepo.

Praga. Neraf inirani sladkor za maj f. 13.40, nova letina 12.75.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in s carino vred, odpošiljatev precej f. 29—29.50. April sept. f. 29.75—30 25 Concassé 29.25 29·75 Četvorni 30·25—30.50. V glavah (sodih) 31·—31·25. Rastoče.

Havre. Kava Santos good average za maj 93.75, za september 94.—.

Hamburg. Santos good average za maj 77.50 september 76·50 december 74 25.

Dunajska borza 9. maja. 1895

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju	101.30	101.50
„ „ v srebru	101 35	101.45
Avstrijska renta v zlatu	123·70	123.70
„ „ v kronah	101 40	101.50
Kreditne akcije	401 90	398.10
London 10 Lst.	122.35	122 25
Napoleoni	9.69	9 69½
20 mark	11.94	11.93
100 italj. lir	46.15	46·10

Točijo se domača in istrska izvrstna vina.

Josip Katalan v Rojanu

PRI

„Dvanajstih Murvah"

Priporoča se sl. občinstvu za obilen obisk.

Dreherjevo pivo. Kuhinja je preskrbljena z mrzlimi in gorkimi jedili.

Zdravljenje krvi

Čaj „Tisočerni cvet" (Millefiori). čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. Jeden omot za ozdravljenje, stoji 50 nč. ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER „Ai due Mori" Trst, veliki trg.

Tinct.: Stomach: comp.

Svetega Jakoba želodečne kapljice.

Skoz več let skušano domače zdravilo, ki pospešuje prebavk in tek povečuje itd. Steklenica 60 nč. in 1 gld. 20 nč. Kakor domače živeokrepčujoče sredstvo prve vrste, čisal se je skozi večletno rabo **dra Liebera živce okrepčujoči eliksir** (Tinct. chinae nervotica comp.) — Varstvena znamka † in sidro — steklenice po gld. 1, 2 in 3·50. Po lečniških in uradnih predpisih pripravljenih **v lekarni M. Fanta v Pragu** (glavna zaloga): Lekarna **Seravallo v Trstu**; dalje: lekarna **I. Zanetti v Trstu**; stara c. kr. vojaška lekarna na **Dunaju**, Stefans-platz, kakor tudi v drugih lekarnah.

Lastnik političnо društvo „Edinost". — Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.